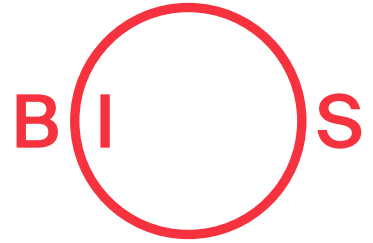

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Asia: LA 69/2022 vp Lakialoite laeiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoihin perustuvista lisävähennyksistä verotuksessa ja verontilityslain 12 ja 12 f §:n ja tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Lausunnon pääsanomat:

- Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukeminen ja toimintaan kannustaminen on perusteltua tämän hetken yhteiskunnallisissa olosuhteissa. Suomelta ja Suomen taloudelta tarvitaan tulevana vuosikymmeninä valtavaa uudistumiskykyä ekologisen kriisin edessä, ja yhteiskunnallinen innovaatiokyky on tässä ponnistuksessa keskeinen kysymys.
 - Käsittelyssä olevaa lakiehdotusta ei ole perusteltu tämän hetken suurten yhteiskunnallisten haasteiden, vaan kansallisen kilpailukyvyn ja talouskasvun kirittämisen kautta. Herää kysymys, ohjaako tällainen lähestymistapa tutkimus- ja kehittämistoimintaa Suomessa oikeaan suuntaan.
 - Ylipäätään ehdotettu verokannustin antaa yrityksille hyvin vapaat kädet määritellä tutkimus- ja kehittämistoiminnan sisällöt. Lainsäätäjä ei voi olla varma siitä, millaista toimintaa verokannustimella lopulta tuetaan, vaikka verohallinnon kautta jossain määrin ohjausta pystyttäisiinkin ehkä tekemään.
 - Tässä ajassa tutkimus- ja kehittämistyön laatu ja sisällöt ovat tärkeämpi kysymys kuin niiden määrä. Verokannustimien sijaan laatua voitaisiin ohjata paremmin tutkimus- ja kehittämishankkeilla, joiden sisällölliset suunnat ovat etukäteen ainakin alustavasti kiinnitettyjä. Niukkoja tutkimus- ja kehittämisresursseja olisikin suunnattava jatkossa enemmän tällä tavalla ”missiolähtöisesti” niin, että niitä ohjautuu aidosti ekologista siirtymää tukeviin hankkeisiin.
-

BIOS-tutkimusyksikkö kiittää valtiovarainvaliokunnan verojaostoa lausuntopyynnöstä.

Verojaoston käsittelyssä olevassa lakiehdotuksessa esitetään uusia tutkimus- ja kehittämismenoihin perustuvia verovähennyksiä yrityksille. Lain tavoitteena on kirittää tutkimus- ja kehittämistoimintaa Suomessa ja parantaa sitä kautta kansantalouden innovaatiokykyä, kilpailukykyä ja talouskasvua.

Käytännössä esitetty verokannustin on verotuksessa tehtävä lisävähennys, joka antaisi yritykselle mahdollisuuden vähentää tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot toteutuneita menoja suuremmasta määrästä ja se olisi kaikkien sellaisten yritysten käytettävissä, joilla kyseisiä laissa määriteltyjä menoja on. Ehdotettu malli kannustaisi erityisesti menojen lisäämiseen.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukeminen ja toimintaan kannustaminen on perusteltua tämän hetken yhteiskunnallisissa olosuhteissa. Suomelta ja Suomen taloudelta tarvitaan tulevina vuosikymmeninä valtavaa uudistumiskykyä ekologisen kriisin edessä ja yhteiskunnallinen innovaatiokyky on tässä ponnistuksessa keskeinen kysymys. Tarvitaan määrätietoista ja suunnitelmallista siirtymäpolitiikkaa, jonka kautta tulevina vuosikymmeniä luodaan ekologisesti kestävä talouden ja yhteiskunnan perusta.

Käsittelyssä olevaa lakiehdotusta ei ole perusteltu tämän hetken suurten yhteiskunnallisten haasteiden, ennen kaikkea ekologisen kriisin, vaan kansallisen kilpailukyvyn ja talouskasvun kirittämisen kautta. Herää kysymys, ohjaako tällainen lähestymistapa tutkimus- ja kehittämistoimintaa Suomessa oikeaan suuntaan. Vaikka lain perustelut eivät suoraan määritä toteutuneen innovaatiotoiminnan sisältöjä ja ne voivat lopulta olla siirtymäpolitiikkaa tukevia, on kuitenkin oireellista, että perustelut uudelle laille tulevat vanhasta kilpailuvaltion ja talouskasvun kirittämisen ajatusmallista.

Ehdotettu verokannustin antaa käytännössä yrityksille hyvin vapaat kädet määritellä tutkimus- ja kehittämistoiminnan sisällöt. Lainsäätäjä ei voi olla varma siitä, millaista toimintaa verokannustimella lopulta tuetaan, vaikka verohallinnon kautta jossain määrin ohjausta pystyttäisiinkin ehkä tekemään. Mitä vähemmin laadullisia elementtejä ohjaukseen saadaan sisään, sitä todennäköisemmin esitetystä verovähennyksestä tulee tehoton suhteessa tämän hetken yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisuun. Siitä voi tulla tehoton myös kilpailukyvyn ja kasvun kirittämisen suhteen, mikäli verovähennettäviä menoja hyväksytään liian väljästi. Tällä tavalla lopputuloksena olisi vain ”avoin” verotuki yritystoiminnalle.

Tässä ajassa tutkimus- ja kehittämistyön laatu ja sisällöt ovatkin selvästi tärkeämpi kysymys kuin niiden volyymi ja kokonaismäärä. Verokannustimien sijasta laatua

voitaisiin ohjata paremmin julkisen ja yksityisen sektorin yhteisillä tutkimus- ja kehittämishankkeilla, joiden sisällölliset suunnat ovat etukäteen ainakin väljästi kiinnitettyjä. Niukkoja kansallisia tutkimus- ja kehittämisresursseja olisikin suunnattava jatkossa enemmän tällä tavalla ”missiolähtöisesti” niin, että niitä ohjautuu aidosti ekologista siirtymää tukeviin hankkeisiin.

Kunnioittavasti,

BIOS-tutkimusyksikön puolesta,

Ekonomisti, tutkija Jussi Ahokas

jussi.ahokas@bios.fi

044-9481484

BIOS on itsenäinen monitieteinen tutkimusyksikkö, joka tutkii ympäristö- ja resurssitekijöiden vaikutuksia suomalaiseen yhteiskuntaan – talouteen, politiikkaan, kulttuuriin – ja kehittää päättäjien ja kansalaisten ennakointikykyä. BIOS pyrkii tutkimustyöllään tukemaan ekologisen jälleenrakennuksen edellytyksiä Suomessa ja maailmassa.